

Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om försöksverksamhet med trafiknykterhetskontrollanter i hamnar;

RPSFS 2010:05

FAP 699-2

Utkom från trycket
den 1 juli 2010

beslutade den 10 juni 2010.

Rikspolisstyrelsen föreskriver följande med stöd av 10 § förordningen (2010:000) om försöksverksamhet med trafiknykterhetskontrollanter i hamnar och meddelar följande allmänna råd.

Definitioner m.m.

1 § Med trafiknykterhetskontrollant avses i denna författning den som förordnats av en polismyndighet med stöd av 3 § lagen (2010:000) om försöksverksamhet med trafiknykterhetskontrollanter i hamnar.

Ansökan till utbildning och om förordnande som trafiknykterhetskontrollant

2 § Ansökan till utbildning och om förordnande som trafiknykterhetskontrollant enligt 2 § förordningen (2010:000) om försöksverksamhet med trafiknykterhetskontrollanter i hamnar ska ske vid ett och samma tillfälle.

Ansökan ska göras på Rikspolisstyrelsens formulär Ansökan till utbildning och förordnande som trafiknykterhetskontrollant (RPS 699.4.).

Till ansökan ska bifogas intyg som styrker att sökanden inom de senaste fem åren varit behörig att utföra arbete som väktare eller ordningsvakt.

3 § Polismyndigheten ska kontrollera att ansökan är fullständig och undertecknats av sökanden. Om ansökan inte är fullständig ska polismyndigheten avvisa ansökan.

Allmänna råd

Innan en ofullständig ansökan avvisas bör polismyndigheten uppmana sökanden att ge in en komplettering av ansökan.

Kvalifikationskrav

4 § Till utbildning som trafiknykterhetskontrollant får polismyndigheten anta endast den som uppfyller kraven i 3 § lagen (2010:000) om

Laglydnads- och lämplighetsprövning

5 § Polismyndighetens kontroll av sökandens laglydnad och lämplighet för uppdraget enligt 3 § lagen (2010:000) om försöksverksamhet med trafiknykterhetskontrollanter i hamnar ska ske genom att kontroll görs i register som förs med stöd av lagen (1998:620) om belastningsregister och lagen (1998:621) om misstankeregister.

6 § Den polismyndighet som meddelat ett förordnande ska varje år göra en laglydnads- och lämplighetsprövning av trafiknykterhetskontrollanten för att kontrollera om det finns skäl att återkalla förordnandet med stöd av 8 § lagen (2010:000) om försöksverksamhet med trafiknykterhetskontrollanter i hamnar.

Laglydnadsprövning

7 § Beslut om avslag på en ansökan med anledning av bristande laglydnad ska grunda sig på en lagakraftvunnen dom, ett godkänt straffföreläggande, ett godkänt föreläggande om ordningsbot eller ett beslut om åtalsunderlåtelse enligt 20 kap. rättegångsbalken eller 16 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare.

Allmänna råd

Vid bedömningen av laglydnaden bör polismyndigheten ta hänsyn till brottets straffvärde, omständigheterna vid brottet och den tid som har förflutit från det att brottet begicks.

Polismyndigheten bör som huvudregel ta hänsyn endast till brott som inträffat inom de senaste fem åren. Tiden bör dock utsträckas om det är fråga om brott för vilket fängelse har utdömts som påföljd.

Om en sökande begått brott med fängelse i straffskalan bör polismyndigheten, med hänsyn till brottets karaktär och omständigheterna vid brottet, överväga att avslå ansökan. Som huvudregel bör exempelvis följande brott leda till att ansökan avslås; uppsåtliga brott mot liv och hälsa, brott mot frihet och frid, tillgreppsbrott som inte är ringa, vapen-, narkotika- och dopningsbrott, smuggling, brott mot tystnadsplikt och mutbrott.

En ansökan bör avslås även när det är fråga om flera i och för sig mindre allvarliga brott som inte medfört svårare påföljd än böter, men som sammantaget tyder på bristande respekt för gällande författningar.

Lämplighetsprövning

8 § Beslut om avslag på en ansökan med anledning av bristande lämplighet ska grunda sig på skälig misstanke om brott, omhändertagande enligt lag eller annan omständighet som har betydelse vid bedömningen av om sökanden kommer att utföra arbetsuppgifterna på ett godtagbart sätt.

Allmänna råd

Ansökan bör avslås med hänvisning till bristande lämplighet om en person är skäligen misstänkt för brott som normalt leder till att ansökan avslås på grund av bristande laglydnad enligt 7 §.

En ansökan bör avslås även när det är fråga om sådana upprepade beteenden som visserligen inte har föranlett några ingripanden, men som ändå tyder på att personen är olämplig för arbetsuppgiften.

Ett exempel på annan omständighet som kan innebära att sökanden bedöms som olämplig är om personen lider av en psykisk störning, missbrukar alkohol eller andra droger.

Utbildning och utbildningsintyg

9 § Polismyndigheten ska verka för att det antal trafiknykterhetskontrollanter som det finns behov av inom polisdistriktet utbildas enligt *bilaga 1*.

Utbildningen ska genomföras i utbildningsgrupper om högst 24 personer och under ledning av en instruktör som polismyndigheten bedömt lämplig för uppgiften.

Allmänna råd

Polismyndigheten bör vid bedömningen av behovet av antalet kontrollanter samråda med berörda kommuner, hamnanläggningar och hamnar. Polismyndigheten bör samordna genomförandet av grundutbildningen med andra polismyndigheter.

10 § Polismyndigheten ska lämna ett intyg till den som med godkänt resultat har genomgått utbildningen.

Förordnande

11 § Polismyndigheten ska snarast besluta om ett förordnande som trafiknykterhetskontrollant för den som med godkänt resultat genomgått utbildning enligt *bilaga 1*.

12 § Bevis om förordnande som trafiknykterhetskontrollant ska innehålla uppgift om vilket eller vilka hamnområden i polisdistriktet som förordnandet omfattar.

Området ska anges med sådan tydlighet att det inte råder någon tvekan om var befogenheten att ta alkoholutandningsprov kan utövas.

Om hamnområdet är tydligt markerat med staket eller motsvarande fysiska markeringar är det i regel tillräckligt att ange att förordnandet gäller inom det avgränsade området. I andra fall bör ett eller flera utpekade områden inom hamnen anges, t.ex. kajer, upplagsplatser, vägar eller infarter till terminalområdet och särskilt upplåtna parkeringsplatser.

13 § Polismyndigheten ska utfärda bevis om förordnande på Rikspolisstyrelsens formulär *Förordnande som trafiknykterhetskontrollant* (RPS 699.5).

Bevis om förordnande ska lämnas till den som har förordnats. Polismyndigheten ska behålla en kopia av beviset.

Uniformering, tjänstetecken och utrustning

14 § En trafiknykterhetskontrollant ska bära den uniform som godkänts av länsstyrelsen för bevakningsföretagets väktare eller sådan uniform som föreskrivs för ordningsvakter.

15 § En trafiknykterhetskontrollant ska utöver uniform enligt 14 § under tjänstgöring även bära reflexväst enligt *bilaga 2* och numrerat emblem i metall enligt *bilaga 3*.

Emblemet ska fästas på vänster sida på västens framsida i brösthöjd. Inga andra funktionsbeteckningar får vara synliga.

Reklam eller liknande får inte finnas på uniform eller väst.

16 § Emblem enligt *bilaga 3* ska ges ut av polismyndigheten när bevis om förordnande delas ut. Polismyndigheten ska föra en förteckning över utlämnade emblem.

17 § En trafiknykterhetskontrollant får bära den typ av batong eller handfängsel som han eller hon är behörig att bära som väktare eller ordningsvakt.

18 § En trafiknykterhetskontrollant får inte bära och använda andra hjälpmedel för våldsanvändning än vad som sägs i 17 §.

19 § En trafiknykterhetskontrollant får vid provtagning som sker enligt 2 § (2010:000) lagen om försöksverksamhet med trafiknykterhetskontrollanter i hamnar endast använda sådant sållningsinstrument som tillhandahålls av polismyndigheten.

Samråd

20 § När samråd sker enligt 5 § lagen (2010:000) om försöksverksamhet med trafiknykterhetskontrollanter i hamnar ska polismyndigheten pröva förutsättningarna för trafiknykterhetskontrollen vad gäller tidpunkt och plats, antalet kontrollanter samt de närmare formerna för kontrollens genomförande.

Polismans ledning och tillsyn

21 § I enlighet med 6 § lagen (2010:000) om försöksverksamhet med trafiknykterhetskontrollanter i hamnar ska kontrollantens arbete utföras under polismans ledning.

Polismyndigheten ska från fall till fall bedöma om polis måste närvara på kontrollplatsen eller om ledning kan utövas på distans.

En förutsättning för att ledningen ska kunna ske på distans är att lämpliga kontaktkanaler har utarbetats med trafiknykterhetskontrollanterna. Om ledningen sköts på distans ska polismyndigheten ha beredskap att skyndsamt inställa sig på kontrollplatsen om behov uppstår.

Allmänna råd

Om det redan på förhand kan förutses att det kommer att uppstå behov av utredningsåtgärder som en trafiknykterhetskontrollant inte får utföra bör polisen normalt finnas tillgänglig på kontrollplatsen eller i vart fall i hamnområdet. Så kan t.ex. vara fallet vid en planerad större kontrollinsats eller om det annars finns särskild anledning att utgå från att alkoholpåverkade förare kommer att påträffas.

22 § Polismyndigheten inom vars distrikt trafiknykterhetskontrollanten tjänstgör ska i det löpande arbetet även kontrollera att han eller hon bär de tjänstetecken och den utrustning som föreskrivs i denna författning.

Anmälnings- och rapporteringsskyldighet

23 § När en trafiknykterhetskontrollant fullgör sin rapporteringsskyldighet enligt 6 § lagen (2010:000) om försöksverksamhet med trafiknykterhetskontrollanter i hamnar ska han eller hon skriftligen redovisa

1. antalet utförda sållningsprov,
2. utfallet av dessa,
3. hur många positiva prov som överlämnats till polis samt
4. andra förhållanden som bör komma till polisens kännedom.

Om ett gripande har skett med stöd av RB 24:7 andra stycket ska kontrollanten skriftligen redovisa

5. vem som har fattat beslutet om att gripa,
6. grunden för beslutet och tidpunkten när det har fattats,
7. vem eller vilka som har deltagit i gripandet,
8. eventuellt beslagtaget gods och vem som verkställt beslaget,
9. vem eller vilka som gripandet har riktat sig mot,
10. tidpunkten för gripandet,
11. vad som i övrigt har förekommit vid gripandet samt
12. om fängsel har använts, anledningen till detta.

24 § Avrapportering enligt 23 § ska lämnas på Rikspolisstyrelsens formulär *Avrapportering för trafiknykterhetskontrollant* (RPS 699.6).

25 § Efter genomförd trafiknykterhetskontroll ska polismyndigheten hämta in sådana rapporter som avses i 23 § från den som anordnat kontrollen och övriga uppgifter som behövs för att försöksverksamheten ska kunna utvärderas.

26 § Bestämmelser om en trafiknykterhetskontrollants befogenhet och möjlighet att använda tvångsmedel och våld finns i

- 2 och 7 §§ lagen (2010:000) om försöksverksamhet med trafiknykterhetskontrollanter i hamnar,
- 24 kap. 7 § och 27 kap. 4 § rättegångsbalken,
- 24 kap. 1, 2 och 4-9 §§ brottsbalken,
- 14 § lagen (1964:163) om införande av brottsbalken och
- 10 § 2 och 4, 19 § första stycket 1, 22 § 4 och 29 § polislagen (1984:387)

Återkallelse av förordnande

27 § Beslut om återkallelse av förordnande enligt 8 § lagen (2010:000) om försöksverksamhet med trafiknykterhetskontrollanter i hamnar ska meddelas skriftligen. Av beslutet ska framgå att förordnandehandling och tjänstetecken snarast ska återlämnas till polismyndigheten.

Allmänna råd

Skäl att återkalla ett förordnande kan föreligga om trafiknykterhetskontrollanten har vägrat att lyda de order som en polis meddelat i tjänsten eller om kontrollanten på annat sätt åsidosatt sina skyldigheter i tjänsteutövningen exempelvis genom att ha uppträtt olämpligt vid upprepade tillfällen eller varit berusad.

Avstängning

28 § Beslut om avstängning enligt 8 § lagen (2010:000) om försöksverksamhet med trafiknykterhetskontrollanter i hamnar får meddelas muntligen. Beslutet ska dock snarast möjligt därefter meddelas även skriftligen. Av beslutet ska framgå under hur lång tid avstängningen gäller.

Uppföljning

29 § Polismyndigheten ska löpande samla in uppgifter och statistik så att försöksverksamheten med trafiknykterhetskontrollanter kan utvärderas i god tid innan lagen upphör att gälla. Redovisningen ska innehålla uppgifter om

- i vilken omfattning försöket med trafiknykterhetskontrollanter har utnyttjats,
- hur många kontrollanter som förordnats,
- antalet genomförda sållningsprov,
- hur många av dessa som varit positiva samt
- tillämpningsproblem och synpunkter.

Undantag

30 § Rikspolisstyrelsen får, om särskilda skäl föreligger, medge undantag från dessa föreskrifter

---

Denna författning träder i kraft den 1 juli 2010.

På Rikspolisstyrelsens vägnar

BENGT SVENSON

Lars Sjöberg
(Rättsavdelningen)

Grundutbildning för trafiknykterhetskontrollant (16 timmar)

Ämne	Introduktion
Innehåll	<ul style="list-style-type: none"> - Övergripande om arbetet som trafiknykterhetskontrollant samt - definitioner och begrepp.
Mål	Deltagarna ska efter utbildningen ha fått en god grund att utgå ifrån i sitt arbete som trafiknykterhetskontrollant. Deltagarna ska kunna förstå rollen och relationen till polisen, anordnaren samt till dem som ska kontrolleras.
Genomförande	Målet ska uppnås genom teoretisk undervisning.
Beräknad tid	2 timmar
Ämne	Juridik
Innehåll	<ul style="list-style-type: none"> - Rättegångsbalken, - Brottsbalken och relevant specialstraffrättslig lagstiftning, - Polislagen (1984:387), bl.a. 22 § 4, - lagen (2010:000) om försöksverksamhet med trafiknykterhetskontrollanter i hamnar, - förordningen (2010:000) om försöksverksamhet med trafiknykterhetskontrollanter i hamnar och - Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om försöksverksamhet med trafiknykterhetskontrollanter i hamnar (RPSFS 2010:05; FAP 699-2).
Mål	Deltagarna ska efter utbildningen ha sådana juridiska kunskaper att de på ett fullgott sätt kan tillämpa de regler som styr en trafiknykterhetskontrollants arbete. Kontrollanten ska förstå regler för stoppande av fordon och tagande av sållningsprov, vilka kriterier som måste vara uppfyllda för att ett s k envarsgröpande ska få genomföras samt bestämmelser om ansvarsfrihet.
Genomförande	De nödvändiga juridiska kunskaperna ska inhämtas dels genom repetition av de kunskaper deltagarna redan besitter, dels genom undervisning och

seminariediskussioner om de regler som särskilt gäller för trafiknykterhetskontrollanter.

Beräknad tid 6 timmar

Ämne **Sållningsinstrument**

Innehåll - Introduktion till hur instrumentet ska hanteras samt
- bemötande, uppförande och genomförande.

Mål Efter genomgången utbildning ska deltagarna förstå hur sållningsinstrumentet ska hanteras vid provtagning samt kunna förklara för den som blir kontrollerad både själva åtgärden och vilka regler som gäller för kontrollen.

Genomförande Målet ska uppnås genom teoretisk undervisning. Den del av ämnet som avser bemötandefrågor ska ledas av en person som är lokal instruktör i konflikthantering och självskydd eller har minst motsvarande kompetensnivå samt väl kan företräda och förmedla Polisens värdegrund.

Beräknad tid 2 timmar

Ämne **Arbetsmiljö**

Innehåll - Information om relevanta delar av arbetsmiljölagen (1977:1160) med betoning på 3 kap. 7 d och e §§.

Mål Efter genomgången utbildning ska deltagarna ha kunskap om vad polismans ledning innebär i fråga om arbetsgivaransvar och ansvarsfördelning i arbetsmiljöarbetet vid gemensamma arbetsställen.

Genomförande Målet ska uppnås genom teoretisk undervisning.

Beräknad tid 1 timme

Ämne **Praktisk övning och prov**

Innehåll Övning och prov ska omfatta

- säker uppställning på kontrollplats,
- taktiskt uppträdande i samband med envarsgripande,
- kontakt med polis,
- stoppande av fordon,
- sållningsprov,

- överlämnande till polis,
- biträde till polis och
- avrapportering.

Mål Efter genomgången utbildning ska deltagarna på ett korrekt, rättsenligt och säkert sätt kunna

- minimera risker för egna skador,
- stoppa fordon,
- använda sållningsinstrument,
- överlämna ärende till polis,
- biträda polisen och
- avrapportera ingripanden och övriga åtgärder.

Genomförande Målet ska uppnås genom praktiska övningar. Polismyndigheten ska göra en sammanfattande bedömning av om deltagaren har nått målet och ska godkännas.

Beräknad tid 5 timmar

Väst för trafiknykterhetskontrollant

Västen ska följa standard SS-EN 471 klass 2.

Texten ska vara svart med typsnitt Arial.

Texten på framsidan ska hållas inom ramen 150 x 40 mm.

Texten på ryggen ska hållas inom ramen 350 x 140 mm.

Trafiknykterhetskontrollant får inhandla västen från valfri tillverkare.

Emblem

Emblemet ska vara utfört i metall på svart botten med gult emblem och bård samt försett med fästeanordning. Emblemet ska bäras festsatt på bröstets vänstra sida direkt under texten Kontrollant Trafiknykterhet.

60 mm